

YTTRANDE

Diariernr. A2021/01333 samt U2021/02963

2021-09-15

Arbetsmarknadsdepartementet samt Utbildningsdepartementet

a.remissvar@regeringskansliet.se;

abukar.omarsson@regeringskansliet.se

u.remissvar@regeringskansliet.se;

jonas.brynhildsen@regeringskansliet.se

Svar på remiss Ds 2021:16 samt Ds 2021:18

Sammanfattning

Trygghetsstiftelsens synpunkter i detta remissvar avser de två promemoriorna ”Grundläggande omställnings- och kompetensstöd” och ”Omställningsstudiestöd” sammantagna, det vill säga Ds 2021:16 och Ds 2021:18. Trygghetsstiftelsen har koncentrerat sitt svar utifrån det kompetensområde som vi arbetar inom – omställning inom staten, kopplat till kompetensutveckling.

Vi anser att promemoriorna lyfter många viktiga och intressanta perspektiv. Vi biträder i stort utredningarnas förslag. Samtidigt ser vi en svårighet i att uttala oss i alla delar mot bakgrund av att promemoriornas utgångspunkt har varit principöverenskommelsen inom framför allt privat och kommunal sektor.

Trygghetsstiftelsen är positiv till att än fler individer på den svenska arbetsmarknaden, med förslaget, får möjlighet till ett omställningsstöd. Vår inställning är att ett livslångt lärande och all kompetensutveckling är bra. Vi ser, utifrån de målgrupper vi arbetar med, ett stort värde i att individer får en bättre möjlighet till kontinuerlig kompetensutveckling inte minst för att snabbt kunna gå vidare till ett nytt arbete, studier eller annan sysselsättning när så är aktuellt. Vår erfarenhet säger oss att när personer får möjlighet till kontinuerlig kompetensutveckling, i form av ”upskilling” men också när det handlar om ”reskilling”, förbättras personens omställningsförmåga. Ett omställningsstöd och ett kompetensstöd är på så sätt nära förknippat med varandra och stödinsatserna behöver inte vara isolerade från varandra.

Vi vill särskilt uppmärksamma följande

Vi ställer oss positiva till att individer som arbetar på företag som inte är kollektivavtalsanslutna får ta del av ett offentligt omställnings- och kompetensstöd. Vi är övertygade om att det kommer att korta vägen till en ny sysselsättning. Det kommer även att göra det lättare för dessa individer att hantera framtida omställningar och ge dem en ny chans att hålla sin kompetens uppdaterad. Därmed kommer de att vara rustade att bidra på bästa sätt på den framtida arbetsmarknaden.

Vi eftersöker dock denna möjlighet även för de individer som arbetar på ett företag med kollektivavtal men där man saknar bestämmelser om omställningsstöd så som promemorian Ds 2021:16 nämner i stycke 3.1.1 (i mitten av sidan 38).

Inom det statliga partsavtalsområdets omställningsavtal omfattas tidsbegränsat anställda som arbetat i minst två år. Med utgångspunkt från våra erfarenheter kan vi konstatera att uppsägning på grund av arbetsbrist eller genom överenskommelse sker ytterst sällan för medarbetare med tidsbegränsad anställning. Av denna anledning vill vi lyfta fram att promemorians förslag kan resultera i att stora flertalet tidsbegränsat anställda kommer att falla utanför tilltänkt omställnings- och kompetensstöd.

Vi ser fram emot vissa förtydliganden och/eller en tydligare problematisering i en del ställningstaganden. Det handlar till exempel om regler för registrering av omställningsorganisationer och hur tilltänkt upphandling av fristående aktörer är tänkt att se ut.

Exempel på frågor som vi vill se förtydliganden kring i promemorian 2021:16 är:

- Är det frivilligt att som omställningsorganisation registrera sig?
- I vilka sammanhang kan en omställningsorganisation motsätta sig krav från företag att registrera sig?
- Hur omfattande administration kan detta upplägg tänkas få för omställningsorganisationerna?
- Kan en fristående aktör enbart delta i upphandling av en av tjänsterna (kartläggning, rådgivning, vägledning och förstärkt stöd)?
- Kan en fristående aktör samtidigt vara registrerad omställningsorganisation?

I stycke 3.1.4 i promemoria Ds 2021:16 nämns Sverige som gräns för var utbildning kan beviljas. Vår erfarenhet av till exempel Öresundsregionen är att mycket av kompetensstöd sker över landsgränserna, där även arbetsmarknaden finns. Vi anser därför att det vore olyckligt att införa villkoret uttryckt som föreslagits.

Såväl vi själva som andra omställningsorganisationer och tänkbara fristående aktörer samt den offentliga omställningsorganisationen behöver bygga upp kompetens inom studie- och yrkesvägledning, här ser vi brister kopplad till metodik liksom svårigheter att rekrytera personal med denna kompetens idag. Konkurrensen om fristående aktörer inom studievägledning kommer att öka med risk för kvalitetsbrister inte minst med tanke på det snabba införandet av ett offentligt omställnings- och kompetensstöd som promemorian föreslår.

Vi ser att en konsolidering och omformning av utbildningsbranschen kommer att behöva ske. I en sådan utökning av utbildningsbranschen är det viktigt att fokusera på kvalitet och leveranskapacitet från anordnarna.

Stor administration är att vänta för den nya myndigheten liksom ökad handläggning för berättigande av studiestöd hos samtliga nuvarande omställningsorganisationer och CSN. Med vår erfarenhet tror vi att beräkningarna som gjorts i promemorian Ds 2021:16 är i underkant. Något som vi inte ser att promemorian tar upp är till exempel de individer som får omställningsstöd och kompetensstöd inom samma år.

Det finns en risk att vägledning enligt förslaget blir ensidigt mot utbildning. Vi tror att det krävs balans mellan individens behov av utbildning och arbetsmarknadens behov av kompetens. Trygghetsstiftelsen och övriga omställningsorganisationer har en unik kompetens att balansera de två sidorna; vägleda mot varaktigt arbetsliv och att stödja individen till ett snabbt återinträde på arbetsmarknaden. Vi önskar att den nya ansvariga anordnaren/myndigheten tar vara på den kompetens som finns inom området.

Vi vill betona vikten av att ta fram metoder och rutiner som säkerställer att omställnings -och/eller kompetensstödet fördelas till dem som är i störst behov av det.

Slutligen tycker vi det är bra att man redan från starten har ambitioner att utvärdera effekterna av insatsen, men skulle också vilja framhålla vikten av att ha en löpande utvärdering av insatsen så att man över tid kan modifiera och förbättra stödet utifrån de ständiga förändringar som kommer att ske.

I detta ärende har från Trygghetsstiftelsens sida Åsa Helldén Ruocco, tf vd, beslutat. Lena Martinell, analysansvarig och Sven Jansson, rådgivare och avtalsspecialist, har varit föredragande.

Åsa Helldén Ruocco tf vd

Lena Martinell
Analysansvarig

Sven Jansson
Rådgivare och avtalsspecialist